

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Udenrigsudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 25. april 2019
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: Malene Lynggaard
Sagsnr.: 2019-0032/21-0044
Dok.: 1073087

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 148 (Alm. del), som Folketingets Udenrigsudvalg har stillet til justitsministeren den 28. marts 2019. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Nick Hækkerup (S).

Søren Pape Poulsen

/

Susanne Lehrer

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 148 (Alm. del) fra Folketingets Udenrigsudvalg:

”Hvem har jurisdiktion for de forskellige forbrydelser, er der tale om et territorielt juridisk ansvar eller følger jurisdiktionen forbrydelsen, så alle stater principielt har pligt til og ansvar for retsforfølgning?”

Svar:

1. Justitsministeriet henviser indledningsvis til den samtidige besvarelse af spørgsmål nr. 147 med hensyn til afgrænsningen af de lovovertrædelser, som fremmedkrigere vil kunne straffes for. Det fremgår således heraf, at fremmedkrigere afhængig af de konkrete omstændigheder i den enkelte sag vil kunne straffes i Danmark for bl.a. overtrædelse af straffelovens § 101 a, stk. 1 (tilslutning til fjendtlig væbnet styrke), § 114 c, stk. 3 (lade sig hverve til at begå terrorisme eller terrorlignende handlinger), § 114 d, stk. 3 (lade sig træne, instruere eller på anden måde oplære til at begå terrorisme eller terrorlignende handlinger), § 114 e (bistand i øvrigt til handlinger omfattet af straffelovens §§ 114-114 d) eller § 114 j (indrejse eller ophold i visse konfliktzoner uden forudgående tilladelse).

Herudover kan fremmedkrigere efter omstændighederne også strafforfølges efter andre regler i straffeloven. Det gælder blandt andet hovedbestemmelsen om terrorisme i straffelovens § 114.

2. Justitsministeriet kan oplyse, at udstrækningen af et lands straffemyndighed (jurisdiktion) som udgangspunkt afhænger af lovgivningen i det pågældende land.

Internationale retsregler kan imidlertid fastsætte krav til de forskellige landes strafferetlige jurisdiktion.

Der henvises i den forbindelse til det anførte under pkt. 4.

3. Får så vidt angår dansk ret indeholder straffelovens §§ 6-9 de almindelige bestemmelser om, under hvilke betingelser en strafbar handling hører under dansk straffemyndighed (jurisdiktion). Disse bestemmelser afgrænser således, hvilke straffesager der kan pådømmes ved danske domstole.

Dansk straffemyndighed omfatter bl.a. handlinger foretaget i den danske stat, jf. straffelovens § 6 (territorialprincippet). Det gælder også, hvis blot en del af den strafbare virksomhed er foretaget her i landet. Handlingen kan

tillige være undergivet dansk straffemyndighed, hvis den uden at være foretaget i Danmark har haft virkning her i landet, jf. straffelovens § 9 (virkningsprincippet).

Hvis den kriminelle handling er begået i udlandet, kan der endvidere være dansk straffemyndighed efter straffelovens § 7, stk. 1, nr. 1 (det aktive personalprincip), hvis gerningsmanden på tidspunktet for sigtelsen er dansk statsborger, er bosat i den danske stat eller har lignende fast ophold her i landet, og handlingen også er strafbar efter lovgivningen på gerningsstedet (dobbelts strafbarhed). Under dansk straffemyndighed hører efter § 7, stk. 2, endvidere handlinger, som foretages uden for et myndighedsområde (dvs. i et område, der ikke er undergivet nogen stats myndighed), af personer, der på tidspunktet for sigtelsen har den nævnte tilknytning til Danmark, hvis handlinger af den pågældende art kan medføre højere straf end fængsel i 4 måneder.

Under dansk straffemyndighed hører efter straffelovens § 7 a, stk. 1, desuden handlinger som f.eks. forsætligt drab og grov vold, der foretages i udlandet, men som er rettet mod nogen, der på gerningstidspunktet er dansk statsborger, er bosat i den danske stat eller har lignende fast ophold her i landet, hvis handlingen også er strafbar efter lovgivningen på gerningsstedet (dobbelts strafbarhed) og f.eks. efter dansk lovgivning kan medføre straf af fængsel i mindst 6 år (det passive personalprincip).

De nævnte bestemmelser suppleres bl.a. af straffelovens § 8, som indeholder en række bestemmelser om dansk straffemyndighed for handlinger, som foretages uden for den danske stat, uden hensyn til hvor gerningsmanden hører hjemme. Dette gælder bl.a., når handlingen krænker den danske stats selvstændighed, sikkerhed, forfatning eller offentlige myndigheder eller en embedspligt mod staten (nr. 1), handlingen krænker en forpligtelse, som det ifølge lov påhviler gerningsmanden at iagttage i udlandet (nr. 3), eller handlingen er omfattet af en international bestemmelse, ifølge hvilken Danmark er forpligtet til at have straffemyndighed (nr. 5).

4. For så vidt angår bestemmelser om jurisdiktion i internationale retsakter af mulig relevans for retsforfølgningen af fremmedkrigere kan der bl.a. henvises til artikel 19 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 541 af 15. marts 2017 om bekæmpelse af terrorisme mv.

Bestemmelsen pålægger medlemsstaterne at træffe foranstaltninger for at fastlægge deres straffemyndighed med hensyn til terrorhandling og visse

terrorrelaterede aktiviteter, når handlingen f.eks. er begået på den pågældende medlemsstats område eller af en person, der er statsborger eller har bopæl i medlemsstaten.

Det bemærkes, at direktivet er omfattet af det danske retsforbehold og derfor ikke er bindende for Danmark.

Visse internationale konventioner indeholder bestemmelser om såkaldt universel jurisdiktion, hvilket indebærer, at stater forpligtes til at have straffemyndighed med hensyn til den strafbare handling uden krav om tiknytning til staten i forhold gerningssted, gerningsmand eller offer. En sådan bestemmelse findes f.eks. i artikel 146 i Genevekonvention IV om beskyttelse af civile personer i krigstid i forhold til bl.a. forsætlig drab, tortur eller umenneskelig behandling af beskyttede personer.

5. Det følger således af ovenstående, at der bl.a. vil være dansk straffemyndighed, i det omfang de relevante overtrædelser helt eller delvis er begået på dansk territorium, jf. straffelovens § 6. Det samme gælder, når lovovertrædelserne er begået af personer, der på tidspunktet for sigtelsen er danske statsborgere eller er bosat eller har fast ophold her i landet, hvis de pågældende handlinger også er strafbare efter lovgivningen på gerningsstedet, jf. straffelovens § 7, eller der er tale om f.eks. forsætligt drab eller grov vold begået mod danske statsborgere eller personer, der er bosat eller har fast ophold i Danmark, og handlingen også er strafbar efter lovgivningen på gerningsstedet, jf. straffelovens § 7a.

Særligt for så vidt angår overtrædelse af forbuddet mod indrejse- eller ophold i visse konfliktzoner uden forudgående tilladelse efter straffelovens § 114 j fremgår det af lovbemærkningerne til bestemmelsen, at hvis de handlinger, som konstituerer indrejse eller ophold (herunder eventuelt i form af medvirkens- eller forsøgshandlinger), ikke helt eller delvis er foretaget i den danske stat eller på dansk fartøj som nævnt i straffelovens § 6, vil der være dansk straffemyndighed efter straffelovens § 8, nr. 1, og for så vidt angår danske statsborgere og personer med bopæl i den danske stat tillige efter straffelovens § 8, nr. 3; jf. Folketingstidende 2015-16 (2. samling), tillæg A, forslag til lov. 187 som fremsat 4. maj 2016, de specielle bemærkninger til § 1.

Det tilkommer i sidste ende domstolene at afgøre, om der i et konkret tilfælde er dansk straffemyndighed med hensyn til den strafbare handling.